

PREDLOGI IN POBUDE IZ SIMPOZIJA

JAVNO NAROČANJE Z VIZIJO - TRAJNOSTNA LOKALNA HRANA V JAVNE ZAVODE

Na Celjskem sejmu je dne 17. 9. 2025 potekal strokovni simpozij »Javno naročanje z vizijo – trajnostno lokalna hrana v javne zavode«, ki je združil predstavnike javnih zavodov, kmetijskih organizacij, lokalnih skupnosti, ponudnikov hrane ter odločevalce.

Dogodek je bil namenjen iskanju rešitev za večjo vključitev trajnostno pridelane lokalne hrane v javne jedilnike ter krepitvi prehranske varnosti, ki bo vse bolj pomembna — sploh v času spremenjenih geopolitičnih, gospodarskih in podnebnih razmer, morebitnih izpadov elektrike, hekerskih napadov, morebitnih pretrganih transportnih poti ipd.

Pobude in predlogi so nastali na podlagi zaključkov sodelujočih gostov na simpoziju in predlogov, ki so jih zapisali udeleženci simpozija na anketnih lističih. V času sejma je na razstavnem prostoru Ekoci potekalo tudi zbiranje podpisov k predlogu za več lokalne slovenske hrane v javnih zavodih ter zbiranje mnenj, kjer se je 97% podpisnikov opredelilo, da želijo več lokalne slovenske hrane v javnih zavodih.

Na simpoziju je bilo najpogosteje na anketnih listih izpostavljeno, da je treba **oblikovati enostavne javne razpise z jasnimi kriteriji za izbiro dobavitelja**, da bomo imeli »najugodnejšega ponudnika« in ne »najcenejšega ponudnika« za dobavitelja lokalne hrane. Tako ne bo več potrebe po najemanju dragih odvetniških in zasebnih svetovalnih služb za pomoč javnim naročnikom, prihranjena sredstva pa naj se namenijo v višjo ceno obrokov, ki bo zagotavljala kakovostno nabavo živil. Predlagano je, da se ustanovi javna služba (ne več zasebni svetovalci in odvetniške pisarne) za pomoč naročnikom in naj se oblikujejo enostavni, jasnejši kriteriji za naročanje.

Ti predlogi in pobude so zasnovani v prvem delu tako, da lahko vsi javni naročniki na podlagi predstavljenih dobrih praks že sedaj preverijo ali so storili vse, da bi povečali delež slovenske lokalne hrane v okviru danih možnosti v okviru sedanje zakonodaje.

V drugem in tretjem delu so predlagani ukrepi, ki jih je treba dolgoročno rešiti na sistemski ravni na strani odločevalcev in institucij ter kmetijstva in zadrug za okrepitev aktivnosti, ki bodo zagotovile dovolj lokalne hrane za potrebe naročevalcev ter tako ustvarile dolgoročne trdne verige krepitve agroživilske panoge vse od semena do krožnika, ki bodo delovale v času običajnih in tudi nepredvidljivih situacij.

Naprašamo Vas, da gredo preučitve teh predlogov in pobud v smer pozitivnega razmišljanja: »Kako lahko vsak od nas s svojimi dejanji pripomore za več lokalne slovenske lokalne hrane v javnih zavodih in krepitvi prehranske varnosti?«

VSEBINA

1. Uvod in cilji
2. Kaj lahko naredijo javni naročniki že takoj
3. Kako olajšati postopke za lažje naročanje
4. Predlogi enostavnejših kriterijev za javno naročanje
5. Predlog ukrepov za povečanja deleže slovenske hrane v javnih naročilih
6. Predlogi za nadgradnjo aktivnosti
7. Korak bližje k zagotavljanju kakovostne hrane
8. Predlogi za sistemski pristop vseh deležnikom za sistemski pristop
9. Sklepna misel – Povečanje prehranske varnosti je skupna odgovornost
10. Pobude - poziv k aktivni obravnavi vsem deležnikom v državi.

I. UVOD IN CILJI

Cilj in želja udeležencev je bila jasna: **»Želimo, da bi naši otroci v vrtcih, šolah, bolniki v bolnišnicah in vsi uporabniki javnih naročil jedli več kakovostne, lokalne, sonaravno v Sloveniji pridelane hrane.«**

Pri tem naj ima prednost pri naročanju:

- **lokalna ekološka hrana,**
- **nato lokalna hrana iz shem kakovosti,**
- **nato konvencionalno lokalno pridelana hrana, ki naj ima prednost pred uvoženo hrano.**

Za uresničitev teh ciljev, bi bilo potrebno izvesti določene ukrepe, ki so opisani v teh pobudah. Javni sektor bi s predlaganimi pobudami lažje zagotovil večjo dobavo kakovostne, lokalno sezonsko pridelane hrane in zgradil trdnejšo prehransko dobavno verigo, ki bo delovala v »normalnih časih« pripravljena pa bo tudi za čas nepredvidenih situacij.

Javne ustanove (vrtci, šole, bolnišnice, domovi, institucije, vojska) imajo ključno vlogo pri zagotavljanju zdrave, lokalno pridelane hrane, saj **letno porabijo več kot 100 -120. 000 ton živil, kar predstavlja približno 10 – 12% vse porabljene hrane v Sloveniji.** Če bi ta živila **naročali prednostno od slovenskih kmetov** – najprej ekoloških, nato iz shem kakovosti in nato konvencionalnih lokalnih pridelovalcev – **bi neposredno okrepili prehransko varnost tako v normalnih in tudi kriznih razmerah.** Vsak evro, vložen v lokalno kmetijstvo, ustvari več kot 1, 5 evra dodane vrednosti v širšem gospodarstvu – to so t. i. **multiplikativni učinki**, ki se kažejo v novih delovnih mestih, večji davčni osnovi in razvoju podeželja. **Lokalna hrana pomeni krajše dobavne verige, manj emisij, večjo sledljivost in boljšo kakovost, manj zavržene hrane** – hkrati pa omogoča, da denar **ostane v lokalnem okolju in se krožno vrača v skupnost.**

Hrana ni strošek, temveč strateška naložba v zdravje, suverenost, trajnost in prihodnost – in javni sektor ima moč, da s svojimi naročili to spremembo uresniči.

Predloge in rešitve so podali udeleženci simpozija preko anketnih listov ter gostje simpozija po panelih, ki si jih lahko ogledate na video posnetkih:

1. **panel:** Predstavitev aktivnosti MKGP in dobrih praks <https://www.youtube.com/watch?v=t2mFN8C1o90>;
2. **panel:** Rešitve za krepitev lokalne preskrbe https://www.youtube.com/watch?v=0bYfYuGHb_k
3. **panel:** Predstavitev inovativnih ponudnikov – korak bližje k javnim naročnikom <https://www.youtube.com/watch?v=OE2O8ayrghw>

Foto arhiv Ekoci: Predstavitelj aktivnosti na področju javnih naročil, je uvodoma predstavila **dr. Ana Frelih Larsen** Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano V prvem panelu simpozija : **»Izzivi in dobre prakse v javnih zavodih«** pa so predstavili: prof. Helena Kregar, program Ekošola za srednje šole, Petra Lozinšek, Vrtec Slovenska Bistrica, Polona Bastič, OŠ Vojnik Marija Mehle, KZ Sloga Kranj, Mateja Cvetkovič in Jasmina Veselinović iz Občine Sevnica. Irena Simčič iz Zavoda RS za šolstvo V drugem panelu simpozija : **»Priložnosti in predlogi za povečanje dobave trajnostno pridelane hrane za javne zavode«**, so sodelovali; dr. Jože Podgoršek in Gabrijela Salobir, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, mag. Tatjana Buzeti, Zveza društev ekoloških kmetov Slovenije, Boštjan Noč, Čebelarstva zveza Slovenije, Dejan Sukič, Pomurska ekološka zadruga, dr. Blaž Germšek, Kmetijski inštitut Slovenije

Foto arhiv Ekoci: V tretjem panelu so bile predstavljene Inovativne rešitve **korak bližje k naročnikom**, kjer so bili predstavljeni inovativni izdelki in pristopi: KZ Sloga Kranj, Pomurska ekološka zadruga; Vidov Brejg; Marija Metličar; Davor Vučkovski; Eko gajbico prosim - Očko Katarina, eko kmetija; RAS in Haskap d. o. o. **V polni modri dvorani kongresnega centra Celjskega sejma** so udeleženci posveta aktivno sodelovali **tudi s predlogi, ki so sestavni del teh pobud.**

Kot je uvodoma poudarila **Ana Frelih Larsen** iz Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je potrebno okrepiti dobavo v javne zavode in poudarila: **»Veliko lahko dosežemo s povezovanjem pridelave s potrošnjo v javnih zavodih ter preko praktičnega usposabljanja za javne zavode in boljše logistike.** Vlagati je treba tudi v: skladiščne kapacitete, predelovalne obrate, večjo pridelavo hrane — bodisi na obstoječih ekoloških kmetijah ali preko preusmeritev dodatnih kmetij. Za to je potrebno: boljše povezovanje, vlaganje v znanje, svetovanje, partnerstva z javnimi zavodi ter trgovskimi verigami. Pri nakupu ekološke hrane je pomembno: da se zmanjšuje delež odpadne hrane ter, **da se zagotovi kakovost hrane za vse uporabnike — ne glede na socialni status.**

V kolikor na trgu ni dovolj ekološke hrane naj ima prednost pri naročanju lokalna hrana iz shem kakovosti in konvencionalno pridelana slovenska hrana pred uvoženo ekološko in ostalo hrano. « Med načrtovanimi aktivnostmi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano so tudi: večji javni dogodek v **Tednu slovenske hrane 2025**, vodnik za **izobraževalne zavode: Kako do več lokalnih ekoloških živil**, individualna podpora javnim zavodom za vključevanje več lokalnih in lokalnih ekoloških živil ter ostale aktivnosti. »

II. KAJ LAHKO NAREDIJO JAVNI NAROČNIKI ŽE TAKOJ?

Priporočila. Predlagamo, da vsi javni naročniki preverijo, če so izkoristili vse dane možnosti v javnem naročanju za lažje zagotavljanje postreženih obrokov hrane iz svežih sestavin. Priporočila so sestavljena iz primerov kot so jih predlagali udeleženci simpozija na podlagi dobrih praks:

- a) Ali ste izkoristili zakonske možnosti za naročanje lokalne hrane oz. načelo kratkih dobavnih verig — **do 20 % ocenjene letne nabave živil, izven javnega naročila živil, za lokalno, v Sloveniji pridelano ekološko hrano?**
- b) Ali ste oblikovali sklope živil tako, da so **to manjši sklopi in tako omogočili sodelovanje lokalnim ponudnikom živil?**
- c) **Ali ste oblikovali sklope živil** tako, da ste enega ali več sklopov lahko izločili, pri čemer izločeni sklopi predstavljajo največ **20 % vrednosti vseh sklopov?** Vrednost vsakega posameznega izločenega sklopa **pa je manj kot 80.000 €.**
- d) Na omenjeni način zakonodaja **vse od decembra 2012 omogoča oz. opredeljuje posebne izjeme od uporabe pravil za objavo javnih naročil na portalu javnih naročil.**
- e) Na podlagi te spremembe lahko naročniki (javni zavodi) **del naročila oddajo brez izvedbe postopka javnega naročanja**, s čimer se omogoča lokalna samooskrba in uveljavitev načela kratkih dobavnih verig.

Dodatna priporočila za krepitev lokalne dobavne verige:

- a) **Ali rešujete kadrovske izzive v kuhinjah** z vključevanjem javnih del in usposabljanj za pomoč v kuhinjah in pri organizatorjih javne prehrane?
- b) **Ali ste se že povezali z vašo občino, lokalno skupnostjo in kmetijskim svetovalcem** ter skupaj našli najbližje kmete in dobavitelje ter tako ustvarili trdno lokalno dobavno verigo? (na posnetku lahko pogledate Primer Občine Sevnica)
- c) Ali ste v primeru težav **pri dovozu manjših količin na lokacijo** poiskali pomoč občine in dostave **s »prostoferjem«?**
- d) Ali gradite **pošteno, dolgoletno sodelovanje z lokalnimi ponudniki?**
- e) **Ali iščete lokalne ponudnike tudi na lokalni tržnici?**
- f) **Ali ste že obiskali lokalno kmetijo**, se pogovorili s kmetom in od njega pridobili ponudbo oz. ga povabili v vaš javni zavod, da vam predstavi svojo ponudbo?
- g) **Ali prilagajate jedilnike lokalni ponudbi in dobavlјivosti sezonskih živil?**
- h) **Ali že razmišljate, da bi naročali tista živila, ki jih imamo v Sloveniji največ — le lokalnega izvora**, kot so: krompir, stročnice, zelišča, čebula, žitarice, med, mleko, meso, jajca in jedilnike prilagodili možnosti sezone dobave živil?

III. Kako olajšati postopke za lažje naročanje - predlog ustanovitev javne svetovalne skupine za pomoč naročnikom.

1. **Nujna je poenostavitev birokratskih postopkov**, da javnim zavodom ne bo treba najemati zunanjih svetovalcev za pripravo razpisov. V ta namen naj se vzpostavi **javna svetovalna skupina za pomoč javnim naročnikom, ki bi nadomestila dosedanje najetje odvetniških in zasebnih svetovalnih služb**, ki predstavljajo velik strošek za javne zavode. Prihranek naj se pretvori v **višjo odobreno ceno za obrok**, ki bo zagotavljal kakovostno dobavo vhodnih surovin in plačilo javne službe.
2. **Ponovno se naj preuči dokument Katalog živil za javno naročanje živil.** Dokument naj se dopolni, da bo bolj uporaben za naročnike. Javni naročniki naj ga uporabljajo, saj vsebuje veliko uporabnih informacij.

IV. PREDLOGI - ZA ENOSTAVNEJŠE KRITERIJE ZA IZBIRO DOBAVITELJA V JAVNEM NAROČANJU

Pripravijo naj se **enostavni kriterij ocenjevanja za izbor »najugodnejšega« in ne »najcenejšega«** ponudnika kjer bo jasno določeno točkovanje, da bo zmogel javno naročilo izpolniti vsaj naročnik brez pomoči zunanjih odvetniških služb.

1. Predlog: enostavno točkovanje javnih dobav – na način od zgoraj navzdol po kriterijih:

- a) **Tako, da prejme največ točk, tista hrana, ki ima: čim krajšo transportno pot — od izvora blaga do krožnika.**
- b) **Kakovost — naj se določi na podlagi meril - dobava čim bolj sonaravno pridelane hrane in ne procesirane hrane – ki je brez uporabe aditivov, ki niso nujni zaradi varnosti živil (npr. naravni konzervansi).**
- c) **Točkovanje glede na način pridelave (od najboljšega navzdol): pridelano : ekološko in biodinamično, integrirana pridelava, živila iz sheme kakovosti, konvencionalno pridelano, hidroponika, akvaponika - **še nato je možno dobaviti živila iz uvoza.** Hrana pridelana z bioinženiringom ter žuželke **naj ne bodo** predmet javnih naročil.**
- d) **Točkovanje glede zmožnosti dobavitelja za zagotavljanje živil glede na sezono, stabilnost in prilagodljivost asortimana.**
- e) **Zagotovitev zmožnosti dobav za živila za pripravo obrokov, ki so najnujnejše za preživetje iz nabora za 50 ključnih rastlin, ki hranijo svet: (npr. krompir, stročnice, zelišča, čebula, žitarice, med, mleko, meso...) → Prednost naj ima dobavitelj, ki lahko omogoči več živil lokalnega izvora hkrati.**
- f) **Dobavitelj je povezan v zadrugo ali skupino proizvajalcev.** To omogoča manjšo obremenitev za posameznega kmetovalca: manj transportnih poti, naročevalcu pa omogoča **stabilnost dobav v javne zavode** (npr. če enemu kmetu toča uniči pridelek, lahko zadruga zagotovi živila od drugega člana), naročnik pa ima zagotovljeno dobavo.
- g) **Specifičnost dobavitelja – dobavitelj je lahko tudi kmet za posamezno ali eno vrsto živila, če je specifičen, ima kakovostno blago, ponudnik ali pa je najbližje lokaciji naročnika**
- h) **Na jedilnikih naj bo obvezen podatek izvor blaga**

2. Predlog je,

da je možno zagotoviti več lokalne slovenske hrane z ustanovitvijo dveh krovnih svetovalnih komisij, ki delujejo kot posvetovalno telo - na ravni države, ki bodo povezovala na eni strani naročnike in na drugi strani pridelovalce, ki bi delovali na način:

- a) **z aktivnim sodelovanjem obstoječih služb in ustanovitvijo dodatnega svetovalnega telesa na strani javnih naročnikov, ki naj bo ustanovljeno na ravni Ministrstva kot je opisano v točki 3**
- b) **ter ustanovitvijo druge svetovalne komisije iz strani kmetijstva, ki deluje kot svetovalno telo, ki naj se ukvarja s pomočjo pri koordinaciji naročil glede na povpraševanje in svetuje kaj naj kmetje sejejo, da bodo zagotovili potrebne količine pridelkov za potrebe za javna naročila ter kako se naj povežejo z distribucijskimi verigami in naročniki.**

3. Zbiranje informativnih prednaročil na ravni države – z namenom zagotavljanja zadostne količine hrane za javne zavode.

Predlog je, **da KGZS, prevzame aktivnejšo vlogo, da bodo slovenski kmetje pridelali več hrane za potrebe javnih naročil in jih poveže z distribucijskimi verigami in ZZS in ostalimi zadrugami in distribucijskimi skupinami pridelovalcev, ki bi delovala na način:**

- a) Centralno zbiranje podatkov evidenčnih prednaročil - z namenom zbiranja podatkov - koliko lokalno **pridelane hrane javni naročniki potrebujejo po posameznih mesecih in regijah – količinsko in po posameznih živilih.**
- b) Javna svetovalna služba KGZS naj **zbere naročila in pripravi plan sukcesivnih setev in svetuje kmetom, kaj naj pridelujejo, da bodo zagotovili potrebam javnih naročil** po posameznih regijah za **oskrbo sezonskih živil čim več dni v letu,**
- c) **navdušuje kmetovalce** za pridelavo rastlin za prehransko varnost,
- d) **kmete navdušuje za povezovanje kmetijske zadruga in organizacije proizvajalcev**
- e) **ZSS zadružna zveza Slovenije** ter druge organizacije pridelovalcev naj poskrbijo za odkup in distribucijo živil ter predstavijo kmetovalcem prednosti povezovanja,
- f) potrebni so ukrepi za povečanje **površin za pridelavo hrane** na obstoječih ekoloških kmetijah,
- g) preusmeritev dodatnih kmetij v trajnostno, ekološko pridelavo **pa bo učinkovitejša s pospešenim povpraševanjem in organiziranim odkupom**
- h) potrebna je vzpostavitev dolgoročnih partnerstev med kmetijami, javnimi zavodi in trgovskimi verigami, **ki jo naj aktivno izvajajo povezovalci kmetijske panoge.**

V. PREDLOG UKREPOV ZA POVEČANJE DELEŽA SLOVENSKE HRANE V JAVNIH NAROČILIH

1. Država naj zagotovi **prehransko varnost od semena do krožnika za vsaj 50 živil — v skladu z določili dokumenta *Rastline, ki hranijo svet*, ki ga je pripravila Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO). Gre za mednarodno pogodbo o rastlinskih genskih virih za prehrano in kmetijstvo (2001), sprejeto s sekretariatom pri FAO, da bi zagotovili zaščito in pravično uporabo rastlinskih genskih virov, ki so najpomembnejši za prehrano ljudi po vsem svetu. Seznam je potrebno prilagoditi slovenskim možnostim pridelave in tradicionalnim metodam prehranjevanja.**

2. Predlogi za dolgoročno poenostavitev postopkov javnega naročanja živil — manj birokracije, manj odvetniških stroškov in poveča naj se določen minimalni delež **slovenske hrane, ki ga trenutno določa Uredba o zelenem javnem naročanju (vsaj 20 % živil iz sheme izbrana kakovost oz. ostalih shem kakovosti). Temu naj sledi dvig mejne vrednosti, 221.000 eur, za naročanje živil, ki jo v 21. členu določa ZJN-3.**

Večina javnih zavodov namreč presega omenjeno mejno vrednost za naročanje živil, za obdobje, ki ga izberejo (2., 3. ali 4. leta), prav tako morajo JN živil objaviti na portalu javnih naročil in v Uradnem listu Evropske unije.

3. Dvig deleža izločenih sklopov JN živil iz 20 % na 40 %, kar bo omogočalo še boljše uveljavitev načela kratih dobavnih verig. Dolgoročno naj bo večina nabave lokalne hrane v celoti slovenska — razen za tista živila, ki jih v Sloveniji ni.

4. Zagotovitev prehranske varnosti za 50 ključnih rastlin — začne se naj z živili, ki jih v Sloveniji najlažje pridelamo - z vzpostavitvijo vse od ohranjanja in zagotavljanja zalog slovenskih semen do pridelkov in do krožnika: krompir, stročnice, zelišča, čebula, žitarice, med, mleko,

5. Preučitev možnost izvzetja hrane iz javnega naročanja, če obroke plačajo starši.

6. Slovenska semena — država naj zagotovi ohranjanje semen in žlahtnjenje na Kmetijskem inštitutu Slovenije ter poskrbi za ohranjanje semen na kmetijah in zaloge semen v državnih rezervah za dolgoročno prehransko varnost.

7. Država naj ukine DDV za slovenska ekološka živila.

8. Prehranska varnost, kjer bomo z ukrepi dosegli samooskrbo vsaj za 80% potreb v državi naj bo del strateškega dokumenta *Kmetijstvo do leta 2040*.

9. Prehranska varnost naj bo sestavni del strateškega dokumenta za okrevanje in odpornost na nivoju države.

10. Nujna je ponovna vzpostavitev lastne predelovalne živilske panoge za konzerviranje živil in daljšo obstojnost živil.

VI. PREDLOGI ZA NADGRADNJO AKTIVNOSTI

Ugotovljeno je, da se veliko dobrih ukrepov v praksi že izvaja, vendar bi potrebovali še dodatne aktivnosti na področjih:

1. MKGP naj vodi še bolj intenzivno **kampanjo ozaveščanja** o pomenu lokalne hrane.
2. **MKGP naj uvrsti prehransko varnost med ključne strateške panoge za krepitev in obrambo varnosti države.**
3. Povečajo se naj skladiščne **kapacitete za hrano in semena v državnih rezervah — skladišča naj bodo razpršena**; pri tem naj se ne zida novih objektov na kmetijskih površinah, temveč uporabi obstoječa: hladilnice, zaprte trgovine, industrijske hale; naj se preučijo kapacitete obstoječih silosov.
4. MKGP naj razpiše natečaj za jedilnike ob Tednu slovenske hrane z nagradami.
5. Naravoslovni **dan na kmetiji naj postane obvezna praksa za učence v vseh razredih osnovne šole.**
6. Nagrada »**Slovenska žlica**« naj postane prestižno priznanje za najboljše prakse v javnem naročanju.
7. Država naj spodbuja **urbane vrtove, lokalno pridelavo sezonske zelenjave in vrtičkarstvo.**
8. Vsaka šola in vrtec naj ima svoj vrtiček in program pridelave hrane (poleg dosedanjih aktivnosti eko šol in vrtcev).
9. Izvajajo se naj **ukrepi o medgeneracijskem sodelovanju in izmenjavanju veščin in znanja tradicionalnih znanj o pridelavi hrane prilagojene za sodobni čas.**
10. Obvezna praksa za **poklic kuhar naj se izvaja tudi v kuhinjah javnih zavodov.**
11. Obvezno **usposabljanje zaposlenih v javnih kuhinjah naj postane obveza vsaj enkrat letno.**
12. V izobraževanje se naj **vklučili tudi vsi zaposleni**, ki so povezavi z javnim naročanjem na vseh delovnih mestih (odločevalci, izvajalci, organizatorji prehrane).

VII. KORAK BLIŽJE NAROČNIKOM: SEZNAM PREDSTAVLJENIH DOBAVITELJEV IN KONTAKTOV

V tretjem delu simpozija je bila predstavljena tematika: **Korak bližje k javnim naročnikom**, kjer so bile predstavljene inovativne rešitve ponudnikov, ki rešuje del težav naročnikov zaradi premalo zaposlenih ali za zagotovitev pestrosti ponudbe. Posnetek predstavitev si lahko ogledate na povezavi <https://www.youtube.com/watch?v=OE2O8ayrghw>.

Predstavitev ponudnikov:

1. **KZ Sloga Kranj** - ponuja očiščeno zelenjavo ter olupljen in pakiran krompir. Povezuje lokalne kmete in odkupuje tudi manjše količine pridelanih živil ter jih distribuira naročnikom: Kontakt: Marija Mehle: 031 327 786 E: marija.mehle@sloga.si;
2. **Njami, njami – Davor Vučkovski** - predstavil je liofilizirano lokalno zelenjavo, šparglje, že pripravljene jedi z možnostjo dolgotrajnega shranjevanja, liofilizirano limono in pripravljene jedi, ki so primerne za nepredvidene razmere ter liofilizirano sadje, ki je primerno za večletno hranjenje brez hladilnika in pri tem ohrani vse pomembne sestavine. Kontakt Davor Vučkovski: 041 665 567; E: vuchkovski.davor@gmail.com;
3. **Ekološka kmetija Vidov Brejg** - predstavila je čajne mešanice v filter vrečkah, zeliščne sirupe, sokove ter mešanice začimb za namaze iz stročnic in mesne jedi ter poudarila da z uporabo primernih zelišč lahko bistveno zmanjšamo uporabo soli. Kontakt; Tatjana Buzeti: 041 797 508 E: vidov.breig@gmail.com;
4. **Pomurska ekološka zadruga**. Ponuja ekološko pridelane žitarice, olja, zelenjavo in sezonsko pridelke. Žal so morali letos veliko ekološkega žita izvoziti zaradi pomanjkanja skladiščnih kapacitet ter pomanjkanja povpraševanja. Dostavljajo po celi Sloveniji. Kontakt: Dejan Sukič E: pomurska.ekozadruga@gmail.com;
5. **Eko gajbico, prosim! – Katarina Očko** je izpostavila izzive pri dostavi v javne zavode, težave s škodo divjadi in pomanjkanjem delovne sile. Kljub temu so dokaj učinkoviti pri lokalni dobavi v javne zavode s katerimi so stkali trdne vezi. Predlagala je dopolnitev zakonodaje za vključitev del na kmetiji v javna dela. Kontakt: Katarina Očko: 070 419 094 E: katarinaocko@gmail.com;
6. **Kmečka pekarna – Janja Metličar** je poudarila pomen avtohtone črne soje, sojinega namaza, kruha in testenin, ki so izvrsten vir beljakovin pri spremembi prehranskih navad. Sojina živila je mogoče vključiti v jedilnike vrtcev in osnovnih šol in ostalih javnih naročnikov. Kontakt: Janja Metličar: 031 484 520 E: info@kmeckapekarna.si;
7. **Haskap, d. o. o. – Zoran Petrovič** je predstavil okusen napitek iz haskap jagod (iz slovenskih ekoloških sibirskih borovnic) z ječmenovo kašo in kakavom – kot nadomestek bele kave. Kontakt: Zoran Petrovič: 031 364 453 E: info@hashapberry.si.

VIII. PREDLOGI ZA SISTEMSKI PRISTOP VSEH DELEŽNIKOV ZA VEČJO PREHRANSKO VARNOST IN SUVERENOST - KREPITVI AGROŽIVILSKE PANOGE TER MULTIPLIKATIVNI UČINKI

Za doseg prehranske varnosti, stabilne dobavne verige in večje vključevanje lokalne hrane v javne zavode je nujno, **da se okrepijo temelji kmetijstva in predelave. Predlagani ukrepi izhajajo iz izkušenj udeležencev simpozija in predstavljajo konkretne korake, ki jih lahko sprejmejo kmetje, zadruge, lokalne skupnosti in pristojne institucije le na ravni države.**

- 1. Najpomembnejši kriteriji pri javnem naročanju dobave hrane naj bodo: dolgoročna usmeritev naj bo čim bolj sonaravna pridelav, ki temelji na ekoloških in biodinamičnih načelih, z minimalno uporabo fitofarmacevtskih sredstev (FFS).** Takšna pridelava je odpornejša in bolj vzdržna tudi v času nepredvidenih razmer (npr. suša, izpadi elektrike, motnje v dobavi FFS).
- 2. Vključevanje javnih del in družbeno koristnega dela na kmetijah.** Preučiti je potrebno možnost uvedbe javnih del kot pomoči na kmetijah — zlasti v času sezonskih del in **uvesti družbeno koristno delo kot podporo pri delu lokalnim pridelovalcem**, kar prispeva k socialni vključenosti izvajalca in razvoju podeželja ter vzpodbuja nova delovna mesta na kmetijah.
- 3. Povečanje svetovalnih služb za ekološke kmetije.** Okrepiti je potrebno svetovalne kapacitete za ekološke pridelovalce. Svetovanje naj vključuje tudi področja trženja, povezovanja z javnimi zavodi in preusmeritev kmetij v ekološko pridelavo ter svetovanje pri načrtovanju pridelave na način, da bo kmet najlažje pridelal z upoštevanjem naravne danosti in kapacitete kmetije tista živila, ki jih trg potrebuje (npr. stročnice, zelišča..). Svetujejo naj v preusmeritvah v ekološko pridelavo ter aktivno usklajevanju pridelavo s povpraševanjem javnih zavodov in se aktivirajo na terenu za povečanje površin za pridelavo hrane.
- 4. Povezovanje kmetov in javnih naročevalcev - s pomočjo svetovalne komisije - s ciljem, da bodo kmetje zmožni zagotavljati potrebe javnih naročevalcev.** Ugotovljeno je, da je potrebno zagotavljati **večje količine sezone lokalne hrane**, usklajevati dobave z naročniki, nadomeščati izpade pridelkov (npr. zaradi vremenskih ujm) po regijah, racionalizirati logistiko in tako zmanjšati stroške. Fleksibilna javna služba - svetovalna komisija bi lahko učinkovito odpravljala te težave. S tem se krepí lokalna samooskrba, zmanjšuje odvisnost od uvoza in ustvarja trdnejša dobavna veriga, ki je odporna tudi v kriznih razmerah.
- 5. Razvoj predelovalnih obratov.** Spodbujati je potrebno gradnjo in širitev obratov za sušenje, pasterizacijo, fermentacijo in druge oblike predelave. Pri tem naj najprej izkoristijo obstoječe gradnje - zaprte trgovine in industrijske hale, preučijo se naj kapacitete silosov in hladilnic. **Naj se naj ne pozidavajo nove kmetijske površine na novih lokacijah ampak se nadgradi in posodobi obstoječe objekte. Država naj prednostno odkupi vso infrastrukturo in podjetja agroživilske panoge in jih daje v upravljanje izvajalcem.** Predelava omogoča daljšo obstojnost živil, večjo fleksibilnost dobav in zmanjšanje odpadkov ter je osnova dolgoročne prehranske varnosti.
- 6. Slovensko semenarstvo. Povečati je potrebno skladiščne zmogljivosti za semena in okrepiti žlahtnjenje in ohranjanje starih avtohtonih sort.** Pidelava slovenskih avtohtonih semen, prilagojenih našemu okolju, naj poteka na kmetija

Zagotoviti je potrebno možnost dostopa do slovenskih semen, ki so prilagojena našemu okolju, da bodo na trgu dostopna kmetom za sejanje slovenskih **semen na slovenskih poljih**, **Potrebna je zagotovitev slovenskih semen v državnih rezervah za zagotovitev lastne prehranske varnosti »od semena do krožnika«.**

7. **Uporaba zelišč in sprememba prehranskih navad.** Prehranske navade se spreminjajo. Prisotna je uporaba manj mesa, temu pa je potrebno prilagoditi tudi pridelovalne kapacitete za zadovoljitev potreb javnih zavodov **po nadomestitvi dela živil živalskega izvora**. Spodbujati je potrebno uporabo fižola, graha, boba in drugih stročnic kot nadomestka dela mesa v kombinaciji z razvojem kulinarike iz lokalno pridelanih zelišč. **Zelišča prispevajo k zdravju, okusu in lokalni ponudbi in uporabi manj soli.** Spodbujati je potrebno **izključno uporabo sezonske hrane** (npr. kislja repa in zelje pozimi, ne pa paradižnik).
8. **Spodbude za ključne poljščine in živila ter zagotovitev prehranske varnosti.** Dodeliti je potrebno posebne spodbude za pridelavo in prodajo ključnih slovenskih živil: **zelišča, krompir, fižol in ostale stročnice, čebula, česen, žitarice, med, mleko, meso ter sezonsko zelenjavo ter ostale nujne rastline**, ki jih je mogoče najprej lokalno pridelovati v Sloveniji v skladu z mednarodno pogodbo FAO z 50 rastlinami, ki hranijo svet in seznam in seznam rastlin razširjati ter ga prilagoditi slovenskim rasnim razmeram in tradiciji. Zagotoviti je treba prehransko varnost vse od semena do krožnika.
9. **Organiziranost kmetov v zadrage in skupine proizvajalcev in preučitev možnosti za racionalizacijo skladiščenja.** Brez organiziranega povezovalnega člena lokalni izdelki težko pridejo do javnih zavodov. **Kmetje se naj bolj intenzivno povežejo v zadrage in skupine proizvajalcev, kar omogoča:** manj logističnih težav in večjo učinkovitost pri dobavi, večjo stabilnost za naročnike in dolgoročno prehransko varnost in stabilno oskrbo javnih zavodov kar pa seveda zahteva usklajeno delovanje več deležnikov. Preučiti možnosti za povečanje skladiščnih kapacitet in racionalizacijo dobavne verige. Tudi pri naročnikih. S tem se zmanjša odvisnost od zunanjih dobaviteljev in poveča odpornost sistema. Pri tem apeliramo na to, **da se naj izvede popis vse obstoječih ali zapuščenih obratov in kapacitet** vključno s zaprtimi trgovinami, halami, proizvodnimi obrati, hladilnicami, preučijo se naj možnosti nadgradnje kapacitet infrastrukture pri zadružnih kmetijskih trgovinah, kapacitete silosov, ki naj bodo v državni lasti. skupna skladišča pri naročnikih ipd.
10. **Multiplikativni učinki javnega naročanja za razvoja kmetijstva in agroživilske panoge ohranjanje podeželja in suverenost.** Hrana ni le osnovna dobrina ampak je temelj zdravja, suverenosti in odpornosti skupnosti. Javni sektor v Sloveniji porabi okoli 120.000 ton hrane letno, kar predstavlja 8–10 % celotne porabe hrane za cca 500 milijonov. S preiščanim javnim naročanjem lahko neposredno podpira lokalne pridelovalce in ustvari nov zagon za povečanje prehranske varnosti. Javne ustanove (šole, vrtci, bolnišnice, domovi) morajo postati **aktivni partnerji v trajnostnem prehranskem sistemu**. Z usmerjenim javnim naročanjem hrane lahko ustvarijo **stabilno povpraševanje**, ki ohranja delovna mesta na podeželju in krepi lokalno gospodarstvo. Žal **večina agroživilske panoge ki je nujna za prehransko suverenost ni več v slovenski lasti**, zato jo je potrebno čim prej ponovno vzpostaviti. Agroživilski sektor ima **močne multiplikativne učinke** – vsak evro, vložen v kmetijstvo, ustvari več kot 1,5 evra dodane vrednosti v širšem gospodarstvu. Zdrava lokalna hrana zmanjšuje **stroške zdravstva**, povečuje **učinkovitost izobraževalnega sistema** in krepi **lokalno ekonomijo**. Živimo v času spremenjenih družbenih gospodarskih in geopolitičnih razmer. Obetajo se tudi **nepovratne spremembe na trgu dela**, Zaradi **robotizacije, avtomatizacije in umetne inteligence** bo v naslednjih desetletjih izginilo veliko obstoječih delovnih mest, zlasti v administraciji, proizvodnji in storitvenem sektorju.

Slovenija mora že danes pripraviti **strateški načrt za prestrukturiranje trga dela**, ki bo omogočil prehod v nove oblike zaposlitve. **Podeželje je velik prostor priložnosti saj v Sloveniji živi več kot 60 % prebivalcev na podeželju**, kar predstavlja izjemen potencial za decentraliziran razvoj. Slovenska zemlja je **rodovitna in raznolika** – v **ugodnih vremenskih razmerah zraste skoraj vse, kar vanjo posadimo**. V času podnebnih sprememb pa je z umnim gospodarjenjem in organiziranjem **pridelave po različnih regijah možno doseči oskrbo s sezonskimi živili v večini leta** kar je lahko **dolgoročna rešitve za prehransko varnost**, ki bo odporna tudi na podnebne spremembe - saj naravne ujme le redko zadenejo celotno državo.

S pravimi vzpodbudami ima podeželje izjemen potencial tudi za ustvarjanje delovnih mest, ki se bo rezultirala tudi v krepitvi agroživilske panoge in večji prehranski varnosti in zmožnosti dobav tudi v javni sektor. Podeželje omogoča razvoj **novih delovnih mest** v kmetijstvu, predelavi hrane, lokalni logistiki, trajnostnem turizmu, obnovljivih virih energije in digitalnih storitvah. Slovenija ima vse pogoje – rodovitno zemljo, razpršeno poseljenost, znanje in tradicijo – da postane vodilna v trajnostnem prestrukturiranju trga dela. Podeželje ni problem, temveč rešitev.

IX. SKLEP: Prehranska varnost kot skupna odgovornost – Čas je za konkretne korake za več trajnostno lokalno pridelane hrane v javnih zavodih - v rednih in izrednih situacijah

Hrana ni strošek, temveč strateška naložba. Zdaj je čas, da to prepoznamo in ukrepamo. V tem krogotoku pa moram sodelovati vsi. Hrana namreč ni le civilna dobrina. V kriznih razmerah (vojne, naravne nesreče, hekerski napadi) postane **strateški vir**. Zato je nujno sodelovanje z vseh deležnikov pri oblikovanju **nacionalne prehranske strategije**, ki vključuje **blagovne rezerve, lokalne dobavne verige in logistično podporo**, ki jo potrebno vzpostaviti v normalnih razmerah tako za javne naročevalce kot za prebivalce. **Podpora lokalni pridelavi je lahko tudi kot obrambna naložba**. Z vlaganjem v **lokalno kmetijstvo in podeželsko infrastrukturo** se zmanjšuje odvisnost od uvoza in povečuje **operativna samozadostnost države**.

Upamo, da bodo predlagane pobude služile **kot učinkovit pripomoček za vse, ki si prizadevajo za bolj trajnostno, varno in lokalno prehransko oskrbo v javnih zavodih**. Ob aktivnem pristopu javnih naročnikov, institucij in odločevalcev lahko ta usmeritev postane temelj za sistemske spremembe, ki bodo povezale vse deležnike — od vrtcev, šol, bolnišnic in občin do ministrstev in kmetijskih organizacij.

Nepogrešljiv je tudi aktivni pristop staršev, ki s svojim zavedanjem in podporo lahko pomembno vplivajo na kakovost prehrane v ustanovah, kjer se prehranjujejo njihovi otroci. Enako velja za odgovornost kmetov in državnih institucij, ki morajo skupaj graditi prehransko varnost — ne le za vsakdan, temveč tudi za čas nepredvidenih razmer.

Prehranske varnosti ni mogoče vzpostaviti čez noč. Graditi jo je treba v miru, strateško in povezano, da bomo kot družba pripravljeni tudi na krizne scenarije. Trenutno ima država po uradnih podatkih **le za približno en teden hrane v državnih rezervah**, kar pomeni, da je vzpostavitev trdnih lokalnih dobavnih verig nujna — ne le kot razvojna usmeritev, temveč kot nacionalna varnostna prioriteta.

Zdaj je pravi trenutek, da se začnejo izvajati konkretni koraki za: večjo prehransko varnost, večji delež lokalne hrane v javnih obrokih, vzpostavitev trdnih kratkih dobavnih verig, ki bodo delovale tudi v času nepredvidenih razmer.

Za več lokalne hrane si moramo prizadevati vsi: starši, predstavniki staršev v šolah preko sveta staršev; in vrtcih, ravnatelji, organizatorji prehrane v javnih zavodih, vodstva javnih zavodov, institucije in odločevalci, kmetje, organi javnega nadzora. Javna prehrana mora biti kakovostna tudi za bolnike, vojake, javne uslužbenke in dostopna vsem prebivalcem. **Kmetje, kmetijske institucije in agroživilska panoga pa morajo postati povezovalci in izvajalci prednostnih nalog vseh v verigi — da jo čim prej vzpostavimo in dosežemo čim večjo stopnjo prehranske samooskrbe na ravni države.**

X. POZIV - Ključnim deležnikom in institucijam v državi, ki so pozvani k aktivnemu sodelovanju pri OBRAVNAVI TEH POBUD IN OBLIKOVANJU SISTEMSKIH REŠITEV za povečanje deleža lokalne hrane v javnem sektorju

"Hrana ni le individualna izbira ali strošek, temveč del širšega ekosistema, ki povezuje zdravje, lokalno gospodarstvo, okolje, suverenost in družbeno blaginjo. V rednih in izrednih razmerah predstavlja temelj odpornosti skupnosti. Zato smo vsi – posamezniki, institucije, javni naročniki in odločevalci – **odgovorni, da s svojimi dejanji soustvarjamo odporen prehranski sistem,** ki bo zadovolji prehransko varnost **za sedanje in prihodnje generacije.** "

Ta dokument s pobudami **bo poslan po navedenem seznamu v vednost in nadaljnjo obravnavo naslednjim institucijam, organizacijam, ki so ključni deležniki v državi,** kjer lahko vsak na svojem področju in skupaj dolgoročno doprinesejo k opisanim ciljem **Pristojne institucije in organizacije vljudo naprošamo, da pobude natančno preučijo se aktivirajo na svojem področju ter podajo konkretne odgovore:**

- **Katere ukrepe bodo sprejeli za povečanje deleža lokalne hrane v javnih zavodih?**
- **Kako bodo nadgradili obstoječe prakse in zakonodajo?** Na kakšen način bodo prispevali k vzpostavitvi trdnih, odpornih agroživilskih verig?
- **Javnost pozna obstoječe stanje, zato ne potrebujem zgolj povzetkov obstoječega stanja, temveč prosimo z jasne zaveze za prihodnje ukrepe.**
- **Prehranska varnost je skupna odgovornost — zdaj je čas za dejanja.**

V pričakovanju odgovorov, ki jih bomo z veseljem delili z javnostjo in ozaveščenimi mediji jih pozivamo k aktivnemu sodelovanju. Pobude so bile poslane po spodnjem seznamu:

Vladne institucije:

- **Urad za komuniciranje predsednika Vlade Republike Slovenije** - naprošamo za vključitve posameznih predlogov v ustrezno zakonodajo ter koordinacijo in z ozaveščanje ciljnih javnosti o tej problematiki.
- **Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano** – naprošamo za preučitev in implementacijo predlaganih ukrepov in aktivni dialog in koordinacijo aktivnosti z vsemi deležniki, ki lahko pripomorejo k uresničitvi ciljev.
- **Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje** - naprošamo za aktivni pristop :za **podporo k ustanovitvi javne službe za pomoč naročnikom** namesto zasebnih in odvetniških služb **ter poenostavitev postopkov** javnega naročanja. Prosimo, da sporočijo ali so **javne naročnike obvestili, da naj preverijo, če so že sedaj izkoristili vse dane možnosti za več hrane v javne zavode** kot je predlagano v drugi točki teh pobud **Ali so morda tudi že izkoristili pomoč v kuhinjah z javnimi deli in usposabljanjem** in storili vse, da se bo naročevala lokalna in ekološka hrana v javnih zavodih?

- **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti** - naprošamo, da **preučijo možnost za vključitev v javna dela - delo na kmetijah ter pomoč v javnih kuhinjah** ter preučijo **možnosti za vzpodbude za ohranitev podeželja**. Prosimo za preučitev možnosti, sedaj ko bodo potrebna **prestrukturiranja delovnih mest z samozaposlitvijo za delo na kmetiji** (npr, vzpodbude za najem praznih kmetij in 3 letno prejetje **povprečne plače za vzpostavitev delovanja kmetije**, ki bo v treh letih omogočala zaposlitev in delovno mesto na kmetiji) kar bi doprineslo k povečanju pridelave hrane in več delovnih mest. Naprošamo za ukrepe **prestrukturiranja trga dela** – usposabljanja, prekvalifikacije, podporne sheme za mlade in podjetnike na podeželju. Zaradi razlogov kot so opisani v pobudah,
- **Ministrstvo za obrambo** – naprošamo za odgovor glede **krepitev odpornosti v kriznih razmerah**, Naprošamo za odgovor ali **bo prehranska varnost vključena v strateški dokument za okrevanje in odpornost** tudi v izrednih razmerah kot temelja suverenosti? Ali li so nameravani ukrepi v tem dokumentu naravnani tudi v vlaganje v **lokalno kmetijstvo in podeželsko infrastrukturo** ? Tako se v javnem sektorju vključno z vojsko zmanjšuje odvisnost od uvoza, ki povečuje **operativno samozadostnost države** in omogoča operativno **usklajenost med ministrstvi** (obramba, kmetijstvo, zdravje, gospodarstvo) za skupno odzivanje tudi v izrednih razmerah.
- **Ministrstvo za gospodarstvo turizem in šport** - prosimo za preučitev in odgovor kakšni ukrepi so predvideni za **oživitev slovenske prehranske panoge kot temelja prehranske varnosti**.
- **Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj** – naprošamo za odgovor kakšne ukrepe **načrtuje za financiranje projektov**, ki povečujejo **prehransko varnost, lokalno samooskrbo in odpornost skupnosti** v primeru podnebnih, zdravstvenih ali geopolitičnih kriz ter krepitvi podeželja.
- **Zavod za blagovne rezerve RS** – naprošamo za aktivnosti za zagotavljanje prehrane in semen v državnih rezervah za najmanj eno leto ter odgovor o vaših načrtovanih aktivnostih, .
- **Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR)** – naprošamo za preučitev **multiplikativnih učinkov** – kot so opisani v točki 5 - 10 tega dopisa Naprošamo za odgovor kako bi vplivala **implementacija podanih pobud s potrebnimi nadgradnjami posameznih ministrstev** kar bi omogočalo, da **bi se javni naročevalci** - skoraj v celoti oskrbovali z lokalno slovensko hrano na **BDP, razvoja živilske in ostalih panog** ter ostalih parametrov **ohranjanje podeželja, suverenosti...**

Strokovne in podporne organizacije:

- **Kmetijski inštitut Slovenije** - prosimo za aktivni pristop za zagotovitev žlahtnjenja avtohtonih semen, za ohranjanje semen na kmetijah ter vzpodbudite aktivnosti za sejanje slovenskih semen, ki so prilagojena lokalnim razmeram, da bodo dostopna tudi na trgu za sejanje na slovenskih poljih ter za zagotovitev semen v državnih rezervah ter povečanju skladiščnih kapacitet. *Prosimo za odgovor o načrtovanih aktivnostih.*
- **Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS)** – naprošamo za preučitev in odgovore glede predlogov zbiranja informativnih naročil in aktivnosti za podporo kmetom, kaj in kako naj pridelujejo, da **bodo zagotovili potrebne javnih naročevalcem in trga** ter ustrezno usmeritev kmetov v povezovanje v **distribucijske verige ali zadrage**. Prosimo da preučite možnost **ustanovitve javne svetovalne komisije**, ki bi **bila podporna služba tem aktivnostim** ter **kako boste zagotovili več svetovalcev za ekološko kmetovanje** in nam sporočite stališča.
- **Zadružna zveza Slovenije** – naprošamo za odgovor kakšne ukrepe načrtujete glede aktivnejšega pristopa pri povezovanju več kmetov v zadrage ter preučitev **možnosti organizacije učinkovite logistike** - s čim manj stroški za naročevalca - pri odkupu pridelkov po poštenih cenah - vse od izvora blaga do vrat naročevalcev, ki bodo zagotovila potrebam povpraševanja in trga.
- **Zveza društev ekoloških kmetov Slovenije** – prosimo za aktivni pristop in vzpodbudo ekološkim pridelovalcem, da **bodo pridelovali več ekološke hrane za javne zavode** in vzpostavitev verige od ekoloških pridelovalcev do javnih naročnikov. Naprošamo za odgovor o načrtovanih aktivnostih.

- **Zveza podeželske mladine Slovenije** - naprošamo za aktivni pristop seznanitve s tematiko svoje članice. Prosimo za odgovor glede vaših konkretnih aktivnosti kako lahko vaši mladi kmetje pripomorejo k zagotovitvi povečanega obsega povpraševanja iz strani javnih naročevalcev.
- **Gospodarska zbornica Slovenije – Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij** - naprošamo za preučitev in aktivnosti za oživitve in vzpodbudo agroživilske panoge v državi. Prosimo za odgovor kakšne aktivnosti načrtujete za ožitev panoge.
- **Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (AKTRP)** - naprošamo za temeljito preučitev pobud in nadgradnjo v konkretne aktivnosti, ki bodo omogočale več lokalne hrane in oživile in vzpodbudile podeželje brez birokratskih ovir. Prosimo za odgovor vaših načrtovanih aktivnosti v tej smeri.
- **Inštitut za nutricionistiko** - naprošamo za preučitev učinkov- več lokalne hrane -v javna naročila kot so predlagane v pobudah - iz vseh vidikov : primerjavo lokalne ekološke ali konvencionalne pridelane hrane napram hrani iz uvoza tudi npr ekološkega fižola iz Argentine ter ostalih kategorij živil, ki se dobavljajo večinoma iz uvoza. Prosimo, da vključite v prehrano vse vrste živil, ki so omenjene v kriterijih v točki 2 in sporočite odgovore.
- **Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS)** - naprošamo za ozaveščanje in pomenu kvalitete hrane v javnih zavodih in ustanovah in odgovor glede vaših načrtovanih aktivnosti v tej smeri

Pobude so poslane na naslednje izobraževalne in lokalne skupnosti:

- **Zavod RS za šolstvo** – naprošamo za aktivni pristop pri obveščanju vaših šol o tem kaj lahko javni naročniki že sedaj naredijo za več lokalne hrane - opis v točki 2, . Prosimo za odgovor katere ustrezne službe boste aktivirali za doseg ciljev z ukrepi, ki bodo kratkoročno in dolgoročno zagotovile prehransko varnost večinoma z lokalnimi živilom javnim naročnikom iz podanih pobud.
- **Ekošole Slovenije** – naprošamo za ozaveščanje in posredovanje obveščanja iz točke 2, kaj lahko javni naročniki naredijo že sedaj za več lokalne hrane ter odgovor glede vaših novih aktivnosti v tej smeri.
- **Skupnost vrtcev Slovenije** - naprošamo za vzpodbudo vrtcev, da naročajo lokalno hrano in obveščanje iz točke 2 kaj lahko storijo vrtci za več lokalne hrane v jedilnikih.
- **Skupnost občin Slovenije** - naprošamo za obvestilo občinam, da naj se aktivirajo in povežejo deležnike na lokalni ravni za zagotovitve hrane v javnih zavodih in zagotovitev prehranske varnosti za krepitev trdnosti prehranske verige v rednih in izrednih razmerah. Primer občine Sevnica in Kranj.

Ostali deležniki - obveščeni preko sporočila za javnost : udeleženci simpozija; zainteresirana javnost; ozaveščeni medije — preko sporočila za javnost; spletne strani sodelujočih organizacij; družbena omrežja

Poziv k aktivnemu pristopu. Prehranska varnost je skupna odgovornost — zdaj je čas za dejanja. In ohranjanje suverenosti S poslanimi pobudami vsem ključnim deležnikom želimo zagotoviti, da bodo predlogi in pobude dostopni vsem, ki lahko s svojimi dejanji doprinesejo k uresničitvi več prehranske varnosti in večjo vključitev lokalne hrane v javne zavode. Pristojno naprošamo za preučitve in aktivacijo na svojem področju. **Prehranska varnost je naša skupna odgovornost, ki jo s svojimi dejanji v sedanjosti tlakujemo za prihodnost. Soustvarjamo jo skupaj.**

Za Ekoci in strokovnjake pri pripravi besedil,

Irena Rotar
predsednica Združenja Ekoci

Žalec, 15.10. 2025

OBVESTILO: Pobude so nastale na podlagi zbranih predlogov na simpoziju, ki ga je izvajalo Združenje Ekoci in ne odražajo stališč financerja.

Aktivnost izvedbe simpozija je financiralo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano iz naslova Mreže za podeželje (Tehnična pomoč Strateškega načrta SKP 2023-2027).

**Financira
Evropska unija**

**SKUPNA
KMETIJSKA
POLITIKA**

**Združenje EKOCI -
eko civilna iniciativa**

**f Ekoci - eko civilna
iniciativa**

• Ulica Savinjske ceste 4,
SI - 3310 Žalec

Oskrbimo Slovenijo - Štafeta semen
Sonaravni vrtovi

✉ ekoci.si@gmail.com
🌐 www.ekoci.si

Bodimo pripravljeni - nič
nas ne sme presenetiti